OMMAVIY TADBIRLAR DAVOMIDA JAMOAT TARTIBINI SAQLASHNING NAZARIY ASOSLARI

Jamoat xavfsizligi universiteti magistratura tinglovchisi

Esanov Davronbek G‘ayrat o'g'li

esanovdavro139@gmail.com

Annotatsiya. Maqolada odamlar ko'p to'planadigan tadbirlarda jamoat tartibini saqlashning asosiy g'oyalari ko'rib chiqilgan. Tartib faqat taqiqlar va qo'riqlash bilan emas, balki oldindan tayyorgarlik, vazifalarni to'g'ri taqsimlash hamda odamlarning huquqlariga hurmat orqali ta'minlanishi asoslab berilgan. Mamlakatimizdagi so'nggi yillarda qabul qilingan hujjatlar va amaliyot tahlil qilinib, takliflar berilgan.

Kalit so'zlar: jamoat tartibi, ommaviy tadbirlar, jamoat xavfsizligi, ichki ishlar organlari, Milliy gvardiya, huquqbuzarliklarning oldini olish.

Аннотация. В статье рассматриваются основные идеи обеспечения общественного порядка во время массовых мероприятий. Показано, что порядок держится не только на запретах и охране, но и на заблаговременной подготовке, чётком распределении обязанностей и уважении к правам людей. Проанализированы документы и практика последних лет, высказаны предложения.

Ключевые слова: общественный порядок, массовые мероприятия, общественная безопасность, органы внутренних дел, Национальная гвардия, предупреждение правонарушений.

Abstract. The article looks at the main ideas behind keeping public order at mass events. It argues that order rests not only on bans and guarding, but on early preparation, a clear split of duties and respect for people's rights. Recent documents and practice in Uzbekistan are reviewed, and proposals are offered.

Keywords: public order, mass events, public security, internal affairs bodies, National Guard, prevention of offences.

Kirish Odamlar ko'p to'planadigan tadbirlar har bir jamiyat hayotining oddiy qismidir. Bayram kunlari maydonlarda o'tadigan tantanalar, futbol uchrashuvlari, konsertlar, oliy o'quv yurtlariga kirish sinovlari, saylov kunlari, bularning barchasida bir joyda yuzlab, ba'zan o'n minglab odam bo'ladi. Bunday joylarda odamlar bir-biriga juda yaqin turadi, ularning ko'pchiligi bir-birini tanimaydi, ko'p hollarda esa vaqt ham cheklangan bo'ladi. Shu sababli oddiy tushunmovchilik, tor eshik yoki noto'g'ri berilgan xabar ham juda tez katta muammoga aylanib ketishi mumkin.

Yurtimizda so'nggi yillarda jamoat xavfsizligiga alohida e'tibor qaratilmoqda. 2021-yil noyabr oyida jamoat xavfsizligi konsepsiyasi tasdiqlandi, Ichki ishlar vazirligi tarkibida jamoat xavfsizligini ta'minlash bo'yicha ishlarni birlashtiradigan alohida bo'linma tashkil etildi [2]. Shundan keyin ommaviy tadbirlarda tartibni saqlash vazifasi ham aniqroq belgilandi: tadbirlar ahamiyati va ko'lamiga qarab toifalarga bo'linib, har bir toifa uchun mas'ul tashkilot ko'rsatildi [5]. Bu qadamlar tartib saqlash ishini yanada tizimli qilishga qaratilgan.

Ko'pchilik tartib saqlashni faqat xodimlar soni, to'siqlar va qat'iy talablar bilan bog'laydi. Aslida esa bu ish ancha keng va nozik. Odamlar o'zini xavfsiz his qilishi, tadbir rejadagidek o'tishi, bir-birining huquqiga hurmat bilan qarashi uchun avvalo to'g'ri tayyorgarlik, aniq vazifa taqsimoti va odamlar bilan to'g'ri muloqot kerak bo'ladi. Ushbu maqolaning maqsadi shu ishning asosiy g'oyalarini oddiy va tushunarli tilda yoritish hamda amaliyotni yaxshilashga oid takliflar berishdir.

Avvalo "tartib" so'zining ma'nosini aniqlab olish foydali. Ko'p odam tartibni jimjitlik yoki hech kim joyidan qimirlamasligi deb tushunadi. Lekin bayram kuni maydonda shovqin bo'lishi, odamlarning kulib-quvonib yurishi tabiiy holat. Tartib degani odamlar bir-biriga zarar yetkazmasdan, yo'lni to'smasdan, o'zgalarga xalaqit bermasdan tadbirdan bahramand bo'lishi, kerak bo'lganda yordam olishi va xavf tug'ilsa tez va xotirjam chiqib keta olishidir. Demak, tartib saqlash ishining asosiy maqsadi odamlarni cheklash emas, balki ularning xavfsiz va qulay bo'lishini ta'minlashdir.

Shu fikrdan kelib chiqib, birinchi asosiy g'oya inson qadrini hamma narsadan yuqori qo'yishdir. Konstitutsiyamizda inson, uning hayoti, erkinligi, sha'ni va qadr-qimmati eng oliy qadriyat sifatida belgilab qo'yilgan [1]. Tadbirda ishlayotgan har bir xodim shu qoidani yodda tutishi kerak. Ichki ishlar organlari xodimlari uchun tasdiqlangan kasbiy madaniyat va xizmat intizomi kodeksida ham xodimlarni "Inson qadri uchun" tamoyili asosida tarbiyalash maqsad qilib olingan [3]. Bu oddiy so'zlar emas, ish uslubini belgilaydigan yo'l-yo'riqdir. Xodim oldida turgan odam avvalo himoyaga muhtoj fuqaro, kerak bo'lsa yordam so'rab murojaat qiladigan inson ekanini unutmasligi lozim.

Ikkinchi g'oya ishonchga tegishli. Odamlar xodimga ishonsa, uning so'zini eshitadi, ko'rsatmasiga ixtiyoriy amal qiladi. Bunday holatda majburlashga ehtiyoj deyarli qolmaydi. Aksincha, odamlar xodimdan xavfsirasa yoki undan norozi bo'lsa, eng kichik ko'rsatma ham tortishuvga aylanishi mumkin. Shuning uchun xodimning odobi, ohangi, muomalasi, ko'rinishi va hatto odamlarga qanday murojaat qilishi ham tartib saqlash ishining bir qismi hisoblanadi. Ishonchni bir kunda qozonib bo'lmaydi. U tadbirlarda ham, oddiy kunlarda ham xodimning insofli va hurmatli xizmati bilan asta-sekin shakllanadi.

Uchinchi g'oya shundan iboratki, tartibni tadbir boshlanganda emas, undan ancha oldin saqlash kerak. Tadbir qayerda, qachon va qancha odam bilan o'tishi, odamlar qaysi yo'llardan kelib, qaysi yo'llardan qaytishi, yaqin atrofda transport va piyodalar harakati qanday bo'lishi, tez yordam va yong'in mashinalari uchun alohida yo'l qoladimi, tibbiyot xodimlari qayerda turadi, kerak bo'lsa odamlar qayerga to'planadi, bularning barchasi oldindan o'ylab qo'yilishi kerak. Tajriba shuni ko'rsatadiki, xavfli holatlarning ko'pi to'satdan emas, balki tayyorgarlikdagi kamchilik tufayli yuz beradi. Shuning uchun xodimning asosiy vazifasi huquqbuzarlikni to'xtatish emas, uning sodir bo'lishiga yo'l qo'ymaslikdir.

Tayyorgarlikning eng muhim qismlaridan biri odamlar oqimini to'g'ri yo'naltirishdir. Tadbir joyining eshiklari, tor yo'laklari, zinalari, navbat turadigan joylari eng ehtiyot bo'lish kerak bo'lgan nuqtalardir. Odamlar kirayotganda ham, ayniqsa tadbir tugaganda hammasi bir vaqtning o'zida chiqishga shoshilganda ham bosim oshadi. Aynan shu damlar

eng xavfli bo'lishi mumkin. Shu sababli kirish va chiqish yo'llari alohida bo'lishi, aniq belgilar va yo'naltiruvchilar qo'yilishi, chiqish vaqtini bir oz cho'zadigan yoki odamlarni guruh-guruh qilib chiqaradigan usullar o'ylanishi foydali. Odamlarning o'zi ham qayerga borishini oldindan bilsa, tashvish kamayadi.

To'rtinchi g'oya mas'uliyat bilan bog'liq. Ko'pincha tartib saqlash faqat huquqni muhofaza qiluvchi organlarning ishi deb o'ylanadi. Aslida tadbirning tashkilotchisi, joy egasi, qo'riqlash xizmati, tibbiyot xodimlari, ko'ngillilar va hatto tadbirda ishtirok etayotgan har bir odam bu ishda o'z o'rniga ega. Tashkilotchi tadbir uchun javobgar ekanini bilishi, xavfsizlik qoidalarini oldindan ishlab chiqishi va xodimlar bilan kelishib ishlashi kerak. Ishtirokchilar ham belgilangan qoidalarga rioya qilsa, tartib saqlash ancha yengillashadi. Shunday qilib, tartib hammaning ishtirokida saqlanadi, xodimlar esa bu ishda eng ko'rinadigan, lekin yagona kuch emas.

Beshinchi g'oya vazifalarni aniq taqsimlashdir. Ommaviy tadbirlar ahamiyati, ko'lami va o'tadigan joyiga qarab alohida, birinchi va ikkinchi toifaga bo'linadi. Yangi yil, Navro'z, Mustaqillik kuni, saylov va referendumlar, o'quv yurtlariga kirish test sinovlari, xalqaro futbol uchrashuvlari va shunga o'xshash tadbirlar alohida toifaga kiradi. Alohida va ikkinchi toifadagi tadbirlarda fuqarolar xavfsizligini va jamoat tartibini ichki ishlar organlari, birinchi toifadagi tadbirlarda esa Milliy gvardiya ta'minlaydi [5]. Bunday taqsimot har bir tashkilot o'z vazifasini aniq bilishiga yordam beradi va ish takrorlanib ketishining oldini oladi. Shu bilan birga hech bir vazifa e'tibordan chetda qolmasligiga ishonch hosil qilinadi.

Biroq amalda ikki tashkilotning bir joyda birga ishlashi eng nozik masalalardan biri bo'lib qoladi. Har bir tashkilotning o'z ish uslubi, o'z rahbari, o'z aloqa vositalari bor. Agar tadbir paytida bir xil vaziyatga turli xodimlar turlicha yondashsa, odamlar chalkashib qoladi, vaqt yo'qoladi. Shuning uchun bunday tadbirlarda yagona rahbar belgilangani, ikki tomonning aloqasi uzluksiz bo'lgani, har kim qaysi joyda, nima uchun javob berishini aniq bilgani juda muhim. Ichki ishlar organlari va Milliy gvardiya o'rtasidagi hamkorlikni tahlil qilgan mualliflar ham ushbu hamkorlikning huquqiy va amaliy asoslarini mustahkamlash

zarurligini ta'kidlaydi [4]. Bunga erishishning eng oddiy yo'li birgalikda mashq qilishdir. Tadbirdan oldin hamma ishtirokchilar bir xil vaziyatni sinab ko'rsa, haqiqiy vaziyatda ular bir-birini yaxshi tushunadi.

Oltinchi g'oya mahallaning o'rni bilan bog'liq. Jamoat xavfsizligi konsepsiyasida mahallada xavfsizlikni ta'minlash alohida ahamiyatga ega ekani ko'rsatilgan, ichki ishlar organlari profilaktika inspektorlarining vazifalari ham maqbullashtirilgan [2]. Bu ommaviy tadbirlar uchun ham muhim. Chunki tadbirga kelayotgan odamlar aslida mahallalardan keladi. Mahalla raisi, profilaktika inspektori, yoshlar yetakchisi, ona va ota-onalar bilan oldindan gaplashish, odamlarga tadbirning tartibi, qoidalari va xavfsizlik talablarini tushuntirish juda yaxshi natija beradi. Odamlar xodimdan emas, o'z mahallasidagi tanish odamdan eshitgan gapga ko'proq ishonadi.

Yettinchi g'oya bugungi kunning o'ziga xos holatiga tegishli: tadbir hozirda faqat maydonda emas, ijtimoiy tarmoqlarda ham bo'ladi. Bir noto'g'ri xabar, uydirma video yoki asossiz chaqiriq odamlarni vahimaga solishi, ularni noto'g'ri joyga yo'naltirishi yoki keraksiz to'planishga sabab bo'lishi mumkin. Mutaxassislar ommaviy tartibsizliklarning oldini olishda yolg'on ma'lumotlarning tarqalishiga qarshi ishlash va aholida qonunga rioya qilish madaniyatini shakllantirish zarurligini alohida ta'kidlaydi [6]. Shuning uchun tadbir oldidan va davomida aholiga ochiq, tez va ishonchli ma'lumot berib turish zarur. Qayerdan kirish kerak, qaysi yo'llar yopiladi, nimalarni olib kirish mumkin emas, tadbir qachon tugaydi, savol bo'lsa kimga murojaat qilish kerak, bularni rasmiy sahifalar, e'lonlar va tushunarli belgilar orqali oldindan bildirib qo'yish ko'p tashvishning oldini oladi.

Sakkizinchi g'oya kuch ishlatishga munosabatdir. Qonunlarimiz bir tomondan odamlarning tinch yig'ilish huquqini tan oladi, ikkinchi tomondan jamoat tartibini saqlash zarurligini belgilaydi. Bu ikki talab o'rtasida to'g'ri muvozanat saqlanishi lozim. Adolatli yo'l shundan iboratki, avval tushuntirish, keyin ogohlantirish, so'ng yo'naltirish, faqat bundan keyin ham zarurat qolsa, qat'iyroq choralar ko'rilishi kerak. Har bir keyingi qadam oldingisidan keyin va faqat uning yetarli bo'lmay qolgan paytida qo'llanadi. Shu bilan birga

ko'rilgan choralar vaziyatga mos, kerakli darajada va qonun doirasida bo'lishi shart. Haddan ortiq qat'iylik ham, haddan ortiq beparvolik ham tartibga zarar yetkazadi.

To'qqizinchi g'oya xodimlarning o'ziga tegishli. Tadbirda ishlaydigan xodim ko'pincha soatlab oyoqda turadi, issiq yoki sovuqda ishlaydi, shovqin va odamlar orasida qoladi. Bunday sharoitda charchoq, xotirjamlikni yo'qotish va noto'g'ri qaror qabul qilish xavfi ortadi. Shuning uchun xodimlarni oldindan tayyorlash, ularga dam olish imkonini berish, vazifalarni to'g'ri taqsimlash va vaziyatda o'zini tuta bilishga o'rgatish zarur. Alohida e'tibor xodimlarning odamlar bilan muomala qilish ko'nikmalariga, yosh bolalar, keksalar, nogironligi bor odamlar bilan ishlash qoidalariga, shoshilinch tibbiy yordam ko'rsatishning oddiy usullariga qaratilishi kerak. Oddiy mashq ham xodimning haqiqiy vaziyatda o'zini qanday tutishiga katta ta'sir qiladi.

Nihoyat, o'ninchi g'oya tadbir tugagandan keyingi ishlarga tegishli. Ko'pincha tadbir muvaffaqiyatli o'tsa, hamma ishni tugatilgan deb hisoblaydi. Aslida esa shu paytdan keyin eng foydali ish boshlanadi: nima yaxshi ketdi, qayerda qiyinchilik bo'ldi, qanday kamchilik sezildi, odamlar nimadan norozi bo'ldi, bularni ochiq muhokama qilish kerak. Keyingi tadbirlarni tayyorlashda shu xulosalardan foydalanilsa, tajriba to'planib boradi. Fuqarolarning fikrini so'rash, takliflarini o'rganish ham bu ishni yaxshilaydi. Chet davlatlar tajribasini o'rganish ham foydali, lekin uni bevosita ko'chirib o'tirmasdan, o'z sharoitimiz, an'analarimiz va odamlarimizning o'ziga xosligiga moslab qo'llash lozim.

Aytilgan g'oyalarga qo'shimcha ravishda har bir tadbirning o'ziga xos tomonlarini ham hisobga olish kerak. Masalan, Navro'z yoki Mustaqillik kuni kabi bayram tadbirlarida oilalar, bolalar va keksalar ko'p bo'ladi, shu bois ularda eng asosiy narsa qulaylik, tinchlik va yordamga tayyorlikdir. Futbol uchrashuvlarida esa muxlislarning hissiyotlari kuchli bo'lishi, ayrim paytlarda ular o'zlarini nazorat qila olmay qolishi mumkin. Bunday vaziyatda ikki jamoa muxlislarini turli yo'llardan kiritish, o'tirish joylarini oldindan ajratish va kirishda taqiqlangan buyumlarni tekshirish foydali. Imtihon yoki saylov kunlarida esa ishtirokchilarga xalaqit bermaslik, ularning tinch va erkin faoliyat yuritishiga sharoit yaratish birinchi o'rinda turadi.

Tadbirdan oldin xavfni oldindan baholash ham katta ahamiyatga ega. Bunda tadbirga qancha odam kelishi mumkinligi, ularning yoshi va tarkibi, tadbir o'tadigan joyning sig'imi, ob-havo, yaqin atrofdagi transport va savdo joylarining holati kabi omillar o'rganiladi. Agar kutilgan odamlar soni joyning imkoniyatidan oshib ketsa, oldindan chiptalar sonini cheklash, qo'shimcha kirish yo'llarini ochish yoki tadbirni bir necha joyga bo'lish haqida qaror qabul qilish mumkin. Bunday qaror qabul qilish tadbir boshlangandan keyin ancha qiyin. Shuning uchun baholash ishini erta boshlash va unga turli tashkilot vakillarini jalb qilish yaxshi natija beradi.

Alohida e'tibor bolalar, keksalar, homilador ayollar va nogironligi bor odamlarga qaratilishi lozim. Ular uchun alohida kirish yo'li, o'tirish yoki kutib turish joyi, kerak bo'lsa yordam beradigan ko'ngilli yoki xodim bo'lishi kerak. Bunday odamlar vahima paytida eng ko'p zarar ko'radi, shu bois ularning xavfsizligi tartib saqlash rejasida alohida ko'rib chiqilishi kerak. Yo'qolib qolgan bolalarni topish uchun tadbir joyida oddiy va tushunarli markaz tashkil etish, bu haqda odamlarga oldindan aytib qo'yish ham juda foydali.

Vahima bilan kurashish alohida masala. Katta joyda bir kishi qichqirib yuborsa, yonma-yon turgan yuzlab odam nima bo'lganini bilmay, to'satdan harakatga kelishi mumkin. Bunday paytda xodimlarning xotirjam turishi, ovozining aniq va ishonchli bo'lishi, aloqa vositalari orqali odamlarga tez va qisqa ko'rsatma berilishi juda muhim. Ovoz kuchaytirgich, yo'naltiruvchi belgilar, yorug'lik va aniq yo'llar bor joyda vahima tez bosiladi. Aksincha, noaniq ko'rsatma yoki xodimning o'zi hovliqib qolishi vaziyatni yomonlashtirishi mumkin. Shuning uchun favqulodda holatlar uchun oldindan oddiy va hamma tushunadigan reja tayyorlab, uni xodimlarga yetkazib qo'yish zarur.

Zamonaviy texnika vositalari ham tartib saqlashga yordam beradi. Kuzatuv kameralari odamlar zich turgan joylarni vaqtida ko'rib, xavf yuzaga kelishidan oldin xodimlarga signal berishi mumkin. Aloqa vositalari, ovoz kuchaytirgichlar, odamlar sonini hisoblaydigan qurilmalar ham ishni osonlashtiradi. Ammo texnikadan foydalanishda odamlarning shaxsiy hayotiga hurmat saqlanishi, to'plangan ma'lumotlar faqat zarur maqsadda ishlatilishi va ular begonalar qo'liga tushmasligi kerak. Texnika xodimning

o'rnini bosmaydi, faqat unga yordam beradi. Eng yaxshi kamera ham odamga yaxshi muomala qilib, yo'l ko'rsatib bera olmaydi.

Qonun doirasida ishlash tartib saqlash ishining asosiy sharti. Xodim har qanday holatda ham qonunda ruxsat etilgan doirada harakat qilishi, o'zining vakolatini oshirib yubormasligi lozim. Fuqaro ham o'z navbatida xodimning qonuniy talablariga bo'ysunishi kerak. Agar odam xodimning harakatidan norozi bo'lsa, shikoyat qilish yo'li ochiq bo'lishi va uning arizasi adolatli ko'rib chiqilishi shart. Bunday ochiqlik odamlarda adolatga ishonchni oshiradi. Xodimlar ham o'z harakatlarini tushuntirib, nima uchun shunday qilayotganini odamlarga aytib tursa, ko'p nizo kelib chiqmaydi.

Ko'ngillilar va jamoatchilik vakillarining ishtiroki ham tartib saqlash ishini yengillashtiradi. Ular odamlarga yo'l ko'rsatadi, savollarga javob beradi, navbatni tartibga soladi, yordam kerak bo'lganda tegishli xodimni chaqiradi. Ko'ngillilar odatda yosh bo'lgani uchun odamlar bilan oson til topishadi va xodimlarga nisbatan yumshoqroq muhit yaratadi. Biroq ularni oldindan tanlash, qisqa o'qitish, aniq vazifa va belgilangan kiyim berish zarur, aks holda ular o'zlari ham chalkashib qolishi mumkin. Ko'ngillilar xodimning o'rnini bosa olmaydi, faqat unga ko'maklashadi, jiddiy vaziyatda esa vazifani mutasaddi xodimlarga topshirishi kerak.

Tartib saqlash ishining natijasini baholash ham muhim. Ko'pincha ish yaxshi bajarildi, chunki hech narsa bo'lmadi deb o'ylanadi. Lekin hech narsa bo'lmaganining o'zi yetarli ko'rsatkich emas. Odamlar o'zini qanchalik xavfsiz his qilgani, chiqish paytida qancha vaqt ketgani, tibbiy yordam necha daqiqada yetib kelgani, xodimlar bilan muomalada qanday holatlar bo'lgani kabi narsalarni ham o'rganish kerak. Shunda ishning haqiqiy sifatini ko'rish mumkin. Bunday o'rganish asosida har bir tashkilot o'z ishini yaxshilashga qaror qiladi va kelgusi tadbirlarga tayyorgarlik yanada puxtaroq bo'ladi.

Tadbir joyidagi tibbiy yordam va yong'in xavfsizligi masalasi ham alohida to'xtalishni talab qiladi. Tez yordam mashinasi odamlar orasidan o'tib kela olishi uchun maxsus yo'lak oldindan ochiq qoldirilishi, shifokorlar va hamshiralar odamlar ko'zi tushadigan, lekin

yo'lga xalaqit bermaydigan joyda turishi kerak. Yong'in o'chirish vositalari, favqulodda chiqish eshiklari va ularning oldi bo'sh bo'lishi har bir tadbirdan oldin tekshirib chiqilishi lozim. Ko'pincha shu oddiy tekshiruv e'tibordan chetda qoladi va keyin afsuslanishga to'g'ri keladi. Tadbir oldidan har bir mas'ul xodim o'z hududini bir marta o'zi aylanib chiqsa, ko'p kamchilik oldindan ko'rinadi.

Tadbir davomida xodimlar o'rtasida aloqa uzilmasligi ham tartibning muhim sharti. Har bir xodim o'zi turgan joyda nima bo'layotganini rahbarga tez yetkaza olishi, rahbar esa kerakli joyga qo'shimcha kuch yoki yordam yubora olishi kerak. Buning uchun aloqa vositalari oldindan sinab ko'riladi, zaxira usullari ham o'ylab qo'yiladi. Odamlar to'planadigan joyda telefon aloqasi ko'pincha ishlamay qolishini ham hisobga olish kerak. Shuning uchun oddiy radio aloqa, belgilar va oldindan kelishilgan ishoralar yordamida ham xabar berish mumkinligini yodda tutgan ma'qul.

Tartib madaniyatini shakllantirish uzoq muddatli ishdir. Bunga bolaligidan, oila, maktab va mahallada o'rgatish orqali erishiladi. Bola navbatda turishni, o'zgalarning huquqini hurmat qilishni, katta yig'inda o'zini qanday tutishni qanchalik erta o'rgansa, kelajakda tadbirlarda shuncha xotirjam bo'ladi. Ommaviy axborot vositalari, jamoat tashkilotlari va ko'ngillilar harakati ham bu ishda yaxshi yordamchi bo'lishi mumkin. Shu bois tartib saqlash ishini faqat tadbir kunidagi vazifa deb emas, balki butun jamiyat ishtirokida olib boriladigan doimiy mehnat deb qarash maqsadga muvofiq.

XULOSA

Ommaviy tadbirlarda jamoat tartibini saqlash bir necha oddiy, ammo muhim g'oyaga tayanadi: inson qadrini birinchi o'ringa qo'yish, odamlar ishonchini qozonish, tayyorgarlikni oldindan ko'rish, odamlar oqimini to'g'ri yo'naltirish, tashkilotlar o'rtasida vazifalarni aniq bo'lish, aholiga to'g'ri va o'z vaqtida ma'lumot berish, mahalla bilan hamkorlik qilish, kuchga faqat oxirgi chora sifatida murojaat etish, xodimlarni tayyorlash va har bir tadbirdan xulosa chiqarish. Bu g'oyalar yurtimizda qabul qilingan hujjatlarda

ko'p jihatdan o'z aksini topgan. Biroq ularning amalda to'liq ishlashi xodimlarning tayyorgarligiga va aholi bilan qanday muloqot qilinishiga bog'liq.

Ish samaradorligini oshirish uchun quyidagilar tavsiya etiladi. Birinchidan, xodimlarni odamlar bilan muomala qilishga, jumladan, ko'p odam to'plangan joyda xotirjam bo'lishga ko'proq o'rgatish. Ikkinchidan, ichki ishlar organlari va Milliy gvardiya, shuningdek, tibbiyot, yong'in xavfsizligi xizmatlari bilan birgalikda mashqlarni muntazam o'tkazish. Uchinchidan, tadbirlar haqida aholiga oldindan, tushunarli va ishonchli kanallar orqali xabar berish tizimini kuchaytirish. To'rtinchidan, mahalla vakillarini tadbirga tayyorgarlik ishlariga jalb qilish. Beshinchidan, har bir yirik tadbirdan keyin xulosa chiqarish va undan keyingi tadbirlarda foydalanish amaliyotini yo'lga qo'yish. Bu choralar odamlarning xavfsizligini oshiradi, davlat organlariga bo'lgan ishonchni mustahkamlaydi va tadbirlarning chinakam bayramga aylanishiga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi (yangi tahrir, 2023-yil 30-aprelda umumxalq referendumida qabul qilingan). Lex.uz.

2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 29-noyabrdagi "O'zbekiston Respublikasi jamoat xavfsizligi konsepsiyasini tasdiqlash va uni amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi farmoni. https://president.uz/oz/lists/view/4865

3. Ichki ishlar organlari xodimlarining kasbiy madaniyat va xizmat intizomi kodeksi. https://lex.uz/acts/-6364837

4. Kodirov K. O'zbekistonda ichki ishlar organlari tizimining shakllanish va rivojlanish bosqichlari // Jamiyat va innovatsiyalar. 2023. Vol. 4, № 3. ISSN 2181-1415.

5. Ommaviy tadbirlar toifalari aniqlashtirildi // Yuz.uz. https://yuz.uz/uz/news/ommaviy-tadbirlar-toifalari-aniqlashtirildi

6. Joldasov A. Jamoat xavfsizligini ta'minlashning huquqiy asoslarini takomillashtirish // Jamiyat va innovatsiyalar. https://inscience.uz/index.php/socinov/article/download/8189/7917/25814